

Korak naprej - korak nazaj?

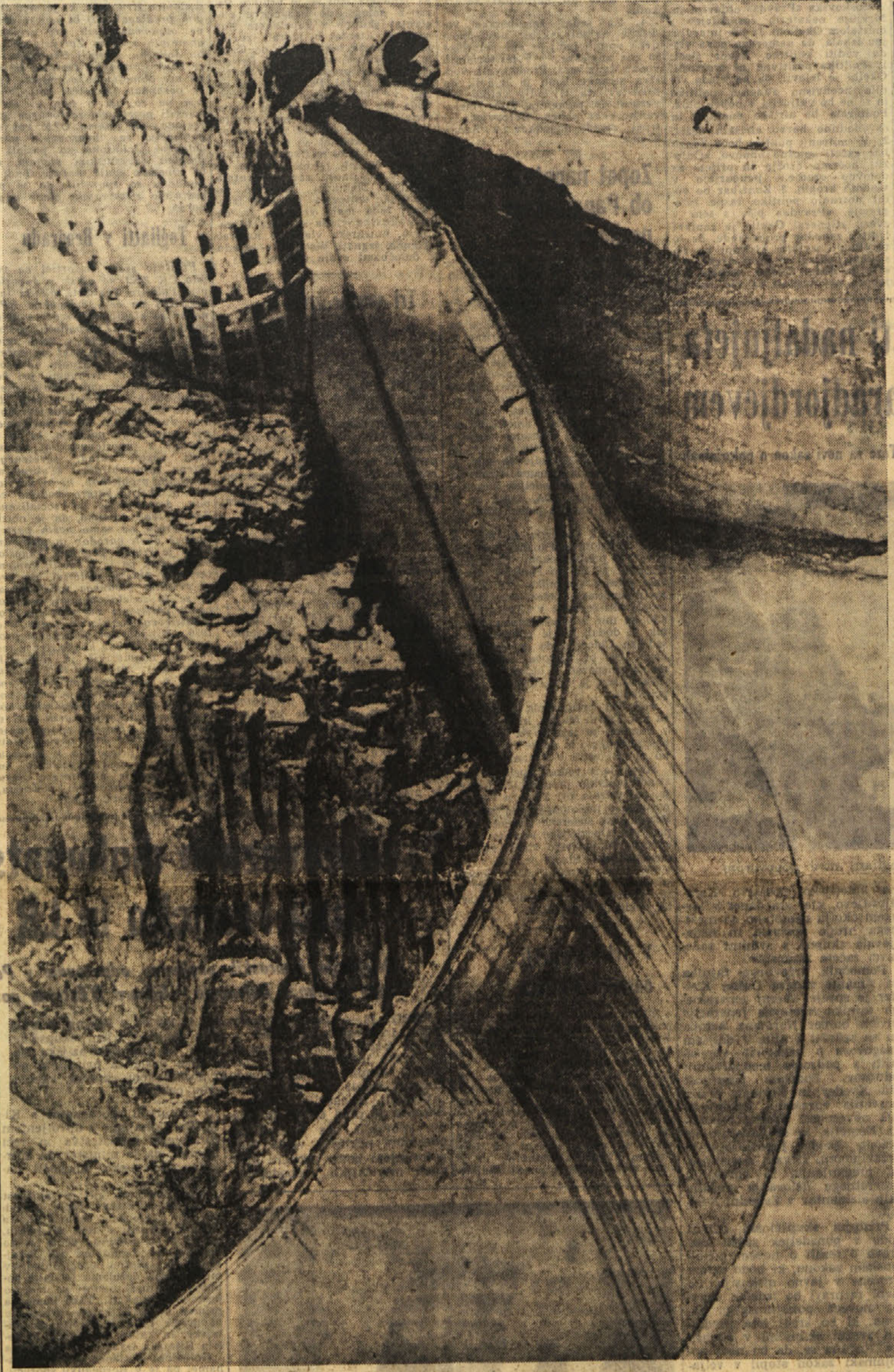
V preteklih tednih smo v našem dnevniku imeli priložnost ponovno zapisiati ugotovitve, da se pojavljajo v zadnjih časih znaki, ki kažejo določen premik in celo nakazujejo napredek tako v mednarodnih odnosih kakor tudi v splošni notranji politiki italijanske republike, v katere mejah živimo. Podobni znaki so se pokazali tudi, ko je bil pred tedni podpisan v Trstu lokalni sporazum za izvajanje politike levega centra, tj. sporazum, ki vsebuje tudi poseben odstavek glede naše narodne skupnosti in ki smo na tem mestu objavili ter ga pozitivno ocenili.

Brez dvoma pomeni premik v pozitivnem smislu tudi nadaljnji sporazum o levem centru, ki je bil podpisan v petek za tržaško občino in pokrajino. Seveda njegove dokončne ocene ne moremo še podati, ker besedilo sporazuma še ni znano, pač pa lahko že sedaj rečemo, da so izjave tajnikov štirih strank levega centra, ki smo jih objavili včeraj, spodbudne. Pri tem mislimo zlasti na izjavo tajnika tržaške federacije socialistične stranke, ki je poudaril, da obhodno upravljanje lokalnih ustanov na širši demokratični osnovah in konkretni ukrepi v tej smeri omogočijo reševanje perečih vprašanj slovenske manjšine na osnovi programskih načel, ki so vključena v politični sporazum strank levega centra, ki govori o nujnosti sožitja ter o pobudah javnih oblasti za človečanski razvoj manjšine in o zaščiti in upravičenih jezikovnih, kulturnih in drugih potreb manjšine. Zlasti pa se nam zdi, da je izjave, ki govori o sprejemu od razprave glede načelnih zagotovil h konkretnemu reševanju perečih vprašanj, zlasti tistih, ki zadevajo slovensko manjšino, ter da bo »program tržaške občine nekateri izmed teh vprašanj nedvomno rešili«.

In če se spomnimo še uradnega poročila o decembrskem beograjskem 10. zasedanju jugoslovansko - italijanskega mešanega odbora za izvajanje določil posebnega statuta londonskega memoranduma, moramo spomniti naše čitatelje, da smo vsebinsko poročila prav tako ocenili kot premik z doseganje prakse stereotipnih brezsebinskih poročil, ki so bila pravzaprav odraz v glavnem brezuspešnih razpravljanih na prejšnjih zasedanjih tega odbora. Prepričani smo, da bo izvajanje beograjskih sklepov mešanega odbora odprlo nadaljnjo pot k resničnemu izvajanju določb posebnega statuta. Mislimo, da drugič tudi ne more biti, saj

«Saj sem prejel denar za razlaščene njive...!»

Segni in Saragat sta se sinoči vrnila v Rim Poročilo o katastrofi v Vaiontu izročeno sodišču

«Avanti» poudarja, da gre za prvi primer, ko se država zavzema za koristi ponesrečencev, ne pa za koristi družbe SADE - Predsednik vlade Aldo Moro bo jutri uradno obiskal Vatikan

RIM, 18. — Nocoj se je predsednik republike Segni z letalom vrnil iz New Yorka v Rim po šestdnevnem uradnem obisku v ZDA, ki ga je opravil skupno z znanim ministrom Saragatom. Z newyorškega letališča «Kennedy» se je štirinamerno reakcijsko letalo dvignilo ob 15.17 (po srednjeevropskem času). Pred odhodom je Segni prejel brzojavko predsednika Johnsona, v kateri se poudarja zlasti »globoke in obširne diskusije s Segnijem in Saragatom o velikih mednarodnih problemih, ki so dokazale konkretno istovetnost interesov in solidarnosti, ki tako srčno označujejo odnose med Italijo in ZDA«.

Letalo s predsednikom Segnijem je pristalo na letališču Ciampino ob 22.46. Predsednika so pozdravili najprej predsednik vlade Moro, predsednik ustavnega sodišča Ambrosini, podpredsednik senata Zellioli, podpredsednik zbornice Paolo Rossi, minister Andreotti in odpravnik poslov ameriškega veleposlanstva. Za Segnijem je iz letala stopila njegova soproga Laura, za njo pa zunanji minister Saragat z ostalimi člani predsedniškega spremljevalca.

Segni je takoj dal za tisk izjavo, v kateri je poudaril, da se je z predsednikom Johnsonom sporodnih problemih. Častni odbor so sestavljali voditelji vseh italijanskih bančnih ustanov ter italijanskih industrijskih organizacij ter predstavniki ZDA, dalje predsednik mednarodnega denarnega sklada, predsednik Svetovne banke, podtajnik za trgovino v vladi ZDA, predsednik «Export-Import Bank», predstavnik državnega tajništva in okrog 200 predstavnikov industrije, trgovine in finančne ZDA.

Segni je v svojem govoru poudaril predvsem skrb Italije, da obdrži visoko stopnjo gospodarskega razvoja, kar pomeni, da mora dvigniti svoj izvoz, kar jo sili na sodelovanje z vsemi »narodni, ki hočejo svobodo in ki zagovarjajo liberalizacijo mednarodne trgovine«. Povedal je dalje, da se je v Italiji narodni dohodek po prebivalcu od leta 1954, ko je znašal 320 dolarjev, dvignil na 560 dolarjev v leto 1962, leta 1963 pa se je dvignil še za 5 odstotkov. Celotni narodni dohodek je leta 1961 znašal 15.200 milijonov dolarjev ter se je v leto 1962 dvignil na 29.000 milijonov dolarjev. Za kmetijstvo je Segni dejal, da je nekoliko zaostalo, ker ima slabše pogoje kot industrija. Dalje je izjavil, da bo uveden petletni razvojni načrt in je svoj govor zaključil z izjavo, da Italija z upanjem gleda v prihodnost.

Po papeževem obisku pri Segniju, kot se je danes zvedelo, bo predsednik vlade Aldo Moro odšel na uradni obisk v Vatikan v ponedeljek 20. t. m. ob 10.30. Spremljali ga bodo državni podtajnik Salizzoni, veleposlanik Migone in drugi funkcionarji predsedstva vlade.

Iz Palerma poročajo, da so se tudi danes vodili razgovori za sestavo deželne vlade levega centra. V Rimu je vložil glavni tajnik PSI Francesco De Martino tožbo proti odgovornim uradnikom dnevnikov «La notte» iz Milana in «Il Tempo» iz Rima, ker so objavili v arhivirani pisani besedilo in prevod v italijanski tisk ponarejenih pism, v katerih je rečeno, da PSI finansira neka tuja država.

Danes je minister za javna dela poslal javnemu tožniku v Bellunu poročilo preiskovalne komisije o katastrofi v Vaiontu. V zve-

DANES

Če smo objavili v današnji številki na prvi strani tragični vajontski jez, smo to storili z namenom, da bi vsaj delno s to sliko pokazali s prstom na simbol posledice tistega tako katastrofalnega neodgovornega ravnanja odgovornih državnih in nedržavnih organov, ki so v veliki meri krivi, da je prišlo do stranske vajontske tragedije. Čeprav se je v prejšnjem tednu mnogo več in z večjim poudarkom pisalo o potovanju predsednika republike in zunanje ministra v Združene države Amerike na uradni obisk k novemu predsedniku Johnsonu, smo mnenja, da je imelo ter ima — a zelo verjetno bo imelo tudi v prihodnosti — izredno veliko težo tisto poročilo, ki ga je prejšnji četrtek objavila preiskovalna komisija za vajontsko nesrečo.

V tem poročilu namreč beremo, da pravzaprav ni bilo skoraj niti enega za preprečitev nesreče odgovornega organa, ki bi v celoti izpolnil svojo dolžnost. Odgovorni so prav tako centralni rimski organi kot prefekturni v Bellunu in v Vidmu ter tamkajšnja tehnična urada ter morda v še večji meri zakupnik in koncesionar ki se mu pravi — sedaj nacionalizirana — električna družba SADE s svojimi organi, ki so imeli pred očmi v prvi vrsti nameste skupnih — svoje koristi in dobičke. Socialistični minister za javna dela je po citiranju omenjenega poročila takoj suspendiral dva najodgovornejša funkcionarja v svojem ministrstvu in dva prefekturna funkcionarja v Bellunu in Vidmu. Toda obtožbe glede odgovornosti številnih ostalih funkcionarjev so neizprosne in neoporeni bi morali biti tudi nadaljnji ukrepi glede njih.

Vendar pa se zdi, da primer Vaionta, ki je s preiskovalno komisijo razkril neodgovorno ravnanje odgovornih, ne more biti osamljen v teh dvajsetih preteklih letih centrističnih vlad. Vse kaže, da tudi ta primer potrjuje toliko let podčrtovano nujnost opustitve centralizma in vzpostavitve nove naprednejše vladne formacije, ki naj bi imela in ki je ima pred seboj ogromno nalogo, da poskrbi, da bi odgovorni funkcionarji zares začeli odgovorno opravljati svoje dolžnosti. Ker pa pri tem ne gre samo za funkcionarje same, temveč za ustroj državne uprave kot kaže, za podlagi katerih se upravljanje izvaja, je v omenjeni nalogi vključena morda v prvi vrsti prav njena dolžnost, da poskrbi za temeljito reorganizacijo takega ustroja zlasti če k temu pristojemo še tako številne pojave drugih posledic neodgovornega poslovanja. Te posledice so imele manjši odmev samo zaradi tega, ker so povzročile zgolj ogromno materialno milijardo škodo ne pa tudi tisočev človeških žrtev ter zaradi tega niso bile ustanovljene preiskovalne komisije, ki bi tako do dna razgrnile nepravilnosti, korupcijo in druga kazniva dejanja.

Obisk predsednika republike pri novem ameriškem predsedniku je bil hkrati prvi obisk nekega poglavarja države po tragični smrti predsednika Kennedyja v ZDA.

Njegov pomen je predvsem v tem, da je bil to hkrati obisk poglavarja italijanske republike, odkar je na oblasti vlada, v kateri prvič v zgodovini Italije sodelujejo socialisti. Zelo verjetno sta predsednik republike kakor tudi

sedanji socialdemokratski zunanji minister hotela v Washingtonu zagotoviti, da je politika prijateljstva Italije tudi po vladni spremembi ostala nespremenjena. Pri tem je predsednik republike zagotovil, da «nova vlada in nova sestava parlamentarne večine spreminjajo sedaj v še bolj obvezne politične postavke tiste socialne zahteve, ki predstavljajo podlago italijanske republike». No, hkrati je Segni govoril v ZDA tudi o borbi proti inflaciji ter o svobodni funkciji gospodarstva, gospodarstvu, govoril je o dohodkih in o zaposlenosti, o povezanosti Italije in njenega napredka z vsem svetom, ki jo obkroža. Pomembni so bili tudi Segniji razgovori z generalnim tajnikom OZN U. Tantom in ob tej priliki je predsednik republike poudaril odločnost Italije v borbi za mir in za sklenitev širokih in trajnih sporazumov glede razorožitve.

Preteklo nedeljo se je v Italiji uradno rodila nova stranka: socialistična stranka proletarske enotnosti, ki so jo ustanovili nekateri pripadniki leve struje socialistične stranke, ki ne odobravajo sedanje politike avtonomistične struje ter njenega sodelovanja v vladi levega centra. Tajnik nove stranke je Tullio Vecchietti. Novi stranki pa se niso pridružili vsi dšil levistični voditelji, ki v parlamentu in senatu niso glasovali za zaupnico vladi. Skupino, ki bo še dalje ostala v socialistični stranki, vodi Berlinguer. Ta je poudaril, da je bilo zgrešeno izstopiti iz stranke, in da bo skrečna leva struja nadaljevala svojo akcijo v okviru stranke ter da se ni odpovedala svojemu dosedanjemu stališču glede sodelovanja socialistične stranke v vladi.

Razkol v socialistični stranki je večina delavskega razreda sprejela z nezadovoljstvom. Voditelji leve struje, ki je ostala v stranki, je izjavil, da z velikim zanimanjem sprejema izjavo Vecchiettij, da bo nova stranka ohranila »bratske odnose s socialistično stranko, posebno pa z njenim levim krilom«.

O razkolu v socialistični stranki je bilo govora tudi na tiskovni konferenci, ki jo je organizirala komunistična stranka v zvezi z bližnjo organizacijsko konferenco. Pajeta je na tej konferenci izjavil, da je ta razkol negativno dejanje prav zaradi tega, ker prihaja v trenutku, ko se postavlja vprašanje enotnosti. Priporočil je: »Delujemo v smislu, da do največje mere zmanjšamo negativne posledice razkola, da ne bi poglabil razdeljenosti delavskega gibanja. Danes smo priča paradoksnemu položaju: medtem ko se širi enotnost akcije na sindikalnem sektorju, vidimo na drugi strani drobljenje političnega predstavnika delavcev. To je moč premagati z enotno akcijo. Uresničenje teh namenov vidimo s pomočjo elastičnega sorodstva med vsemi; le s federativnim sistemom se lahko usmeri odnos s katoliškimi silami v plodno fazo«.

Amendola je tudi izjavil, da je bil razkol škodljiv in da je zanj odgovoren Nenni. Priporočil je, da je Moro pri pogajanjih s socialisti ohranja enotnost kršćanske demokracije. Nenni pa je še dlje od njega in povzročil v svoji stranki razkol. Priporočil je, da bodo skušali zmanjšati škodljive posledice tega dogodka, da ne bi prišlo do nadaljnjih razkolov n. pr. v sindikatu, in da se ne bi razkol izrazil v plodno fazo.

Medtem pa so se v Zenevi že začeli zbirati delegati 17 držav članice razorožitvene konference. Načelnik ameriške delegacije William Foster je včeraj ob prihodu izrazil upanje, da bodo tudi letos mogli doseči podobne rezultate kakor lani, ko so sklenili sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov in sporazum o teleinteriskih povezavi med Moskvo in Washingtonom (Ta zveza pa je bila pred devetimi dnevi za štiri ure prekinita, ker je 8. t. m. nekdo nezamene prerezal kabel zahodno od Helsinkov, toda trenutki so kabel takoj popravili).

Iz Paname poročajo, da je viana odprla kraljeva panamske funkcionarje iz ZDA, ter da je stanje v Panami še vedno napeto, kar pomeni, da se je položaj nekoliko poslabšal. Z vseh strani pozivajo panamskega predsednika Charija, naj vstopi pri ZDA za revizijo pogodbe o prekopu, tako da bi se zaimale Panami vse suverene pravice, ki ji pritečejo.

Iz Pariza pa se množijo vesti o resnih dejavnostih pripravah za francosko priznanje kitajske vlade. Včeraj je odpotovala iz Pariza v Peking skupina šestih francoskih poslancev, ki so vsi člani parlamentarne skupine za francosko-azijsko gospodarsko in kulturno povezavo, kar pomeni, da namerava Francija poglobiti najprej kulturne in gospodarske zveze s Pekingom. Voditelj delegacije je pred odhodom izjavil, da se ne bi zadrževali, če bi Francija priznala Kitajsko prav med bivanjem delegacije v Peking. Medtem ko v ZDA na skrivaj precejšnjo nezadovoljstva, ta vest v Angliji ni nikogar presenetila, saj je London edini med zahodnimi zavezniki, ki je priznal Kitajsko že leta 1950 in ki tudi podpira njen sprejem v OZN.

(Nadaljevanje na 2. strani)

NAŠA ZEMLJA

MESEČNA PRILOGA PRIMORSKEGA DNEVNIKA ZA NAŠE PODEŽELJE Štev. 1

«Naša zemlja»

Kakor vidite, dragi čitatelji, je z današnjim dnevnikom začela izhajati mesečna priloga Primorskega dnevnika z naslovom «Naša zemlja». Namenjena je ljudem, ki živijo in delajo ter se borijo za obstoj na svoji zemlji, od predmetov do najmanjše in najbolj oddaljene vasice. Upamo, da bomo ustregli želji naših čitateljev in jim nudili to, kar od take priloge lahko pričakujejo.

Da bo vsebina zanimiva, pestra in privlačna, želimo, da bi se krog sodelavcev razširil in da bi se našemu vabilu odzvali zlasti strokovnjaki, ki se na stvari spoznajo, da bi nam čitatelji še več poročali o svojih zadevah in nas opozarjali na razne probleme in težave, pa nas tudi obveščali o svojih uspehih.

Tako bo še bolj prihajalo do izraza življenje in delo našega človeka, kateremu je ta priloga namenjena.

Uveljavi naj se zakon o razlastitvah iz leta 1865

Eno izmed najbolj važnih vprašanj, ki zdaj tarejo kmetijsko gospodarstvo na Tržaškem, je razlaščenje zemljišč. V zadnjih tednih so številni kmetje dobili dekrete za razlastitev 144.479 kv m zemljišč, ki spadajo pod dolinsko, boljunsko in miljsko katastrsko občino. Industrijsko pristanišče ponuja za to zemljišča od 420 do 450 lir za kv. m. Ta cena je pre nizka, ker je današnja cena zemljišč na tistem področju tri ali štiri krat višja. Zaradi tega so prizadeti lastniki, v kolikor niso nasedli prigrvarjanjem ali zamudili roka, vložili pritožbo na sodišče, da bi dosegli višjo ceno. Vse dosedanje izkušnje potrjujejo, da s pritožbo na sodišču dosežejo vsak še enkrat toliko. Da ne gre za mali drobiž, lahko ugotovimo, če pogledamo sezname in površine razlaščenih nepremičnin. Ne gre za nekaj stotakov, ampak za milijone. Toda jedro vprašanja ni edino v višini cen, ki jih diktira Industrijsko pristanišče.

Gre predvsem za nedopusten način razlaščenja, za dosedanje postopek, zaradi česar se že deset let dogajajo krivice.

Po vsej Italiji veljajo pri razlaščenjih za javno korist

predpisi zakona štev. 2359 iz leta 1865, na Tržaškem pa imamo ukaz ZVU štev. 66 od leta 1953 in dekret vladnega generalnega komisarja štev. 99 od leta 1955.

Krivičen je zlasti omenjeni ukaz bivše ZVU, ki bi ga moral vladni generalni komisar razveljaviti, ter raztegniti na naše področje osnovni zadevni zakon iz leta 1865. Ta zakon določa bolj pošten postopek. Razlastitelj se mora najprej dogovoriti z razlaščenjem glede cene, nepremičnino že pred izdajanjem dekreta o razlastitvi morata oceniti sodna izvedenca itd. Industrijsko pristanišče pa preskoči vse to. Zemljišča razlašča, ne da bi si jih prej sploh ogledali in ugotovili, kakšna so, katere kulture so tam in če so tam zgradbe. Sami sestavljajo sezname in do-

Združimo svoje sile

V Italiji je že močno razpredena združna gospodarska oblika, posebno na področju živinoreje in vinarstva. To sta, kot znano, dve gospodarsko pomembni stroki, a tudi predmet izkoriščanja. Mali blagovni proizvajalci vidijo, da jim ne bo nihče učinkovito pomagal. Dobro razumejo, zakaj so kapitalisti tako močni in oblastni, za-

kaj tako napredujejo in obvladajo trg. Kapitalisti so medsebojno povezani z neštetiimi vezmi (banke, trusti, koncerni itd.) in njih tipala segajo v upravni aparat.

Kako naj se proti takšni sili uspešno bori mali blagovni proizvajalec? Sam samcat že ne. Italijanski kmet se je odločil za združno gospodarstvo, predvsem v pogledu vnovčenja kmetijskih in nabave drugih proizvodov. Bolj pošteno plačilo, bolj pošten proizvod, bolj poštena cena! V ta namen pa je treba pri prodaji izločiti posrednike, zlasti velike, in stopiti čim bližje potrošniku.

Ne le v Italiji, tudi v drugih deželah je združništvo zelo udomaćena in že stara gospodarska oblika. Če bi ne nudilo nobene prednosti, bi jih ne bilo, zlasti ne v severnih deželah, kjer so že mnogo desetletij močno razširjene. Danska, ki je pred sto leti bila na robu propada, se je močno gospodarsko in kulturno dvignila le s pomočjo združništva.

Če upoštevamo skrajno težke pogoje, ki so več stoletij, zlasti pa v polpreteklosti vsestransko bremenili naše kmečko ljudstvo, moramo priznati, da je bilo dovolj trdno, odporno, življenjsko. A tudi precej napredno. Prav zato in še posebno zaradi vedno težjih gospodarskih prilik, ki tako zelo ogrožajo njegov obstoj, je toliko težje razumeti, da se zdaj ne zavzame za zboljšanje svojega položaja, da je tako pasivno in si neče pomagati, tako kot si kmetje pomagajo drugod.

Svoječasno smo imeli v Slov. Primorju precej kmetijskih, obrtnih in predvsem kreditnih združenj. Res so se razmere močno spremenile, a ne v prid kmetijstva. In še se bode, in spet v njegovo škodo, in to tem bolj, čim manj bodo kmetje na to pripravljeni. Vsako vzajemno sodelovanje zaznamuje uspehe v vsakem primeru in tudi v kmetijskem gospodarstvu. Združno gospodarsko dejavnost narekuje današnja stvarnost. Sami posamezniki pomenijo v borbi ničlo, tisoč šibkih enot, združenih na osnovi vzajemnosti, pa predstavlja silo, ki v gospodarstvu nekaj zaleže. Zakaj bi naši kmetje te svoje sile ne vpregli v svoj lastni voz, zlasti še, ko to ne zahteva tveganja in posebnih žrtev!

Janko Furlan

Vinske razstave

Lansko leto so bile na Tržaškem razstave domačih vin v Miljah, Čamporah, Dolini, Nabrežini in v Repnu, kjer je bil obenem praznik terana in kraškega pršuta. Prav gotovo bodo tudi letos priredili take razstave v vseh omenjenih krajih, ker so dosedanje izkušnje pokazale, da se na tak način uveljavlja domači pridelek in da se nudi priznanje najboljšim vinogradnikom, potrošnikom pa možnost, da pridejo do poštene domače kapljice.

Prva se je tega lotila že pred 10 leti miljska občina, ki prireja vinsko razstavo običajno ob miljskem karnevalu, ko pride v Milje izredno število gostov iz drugih krajev. Nato sta sledili miljskemu zgledu dolinska in nabrežinska občina, lani pa tudi repentaborska občina, ki je prvič priredila s sodelovanjem Pokrajinske turistične ustanove praznik terana in kraškega pršuta. Izostali sta torej le še zgoniška in tržaška občina. Prav bi bi-

lo, da bi se tudi v Zgoniku pozanimali, saj imajo tudi tam dobro vino. Na vrsto pa bi morali priti tudi vinogradniki, ki spadajo pod tržaško občino in imajo odlično vinsko kapljico (Križ, Prosek itd.) Zdi se nam, da bi bilo treba že misliti tudi na prireditev širše vinske razstave, ki naj bi zajemala vse področje dežele in na katero naj bi prišla izbrana, najboljše vina s Tržaškega Goriškega in iz Furlanije. Za tako razstavo bi morali dati pobudo kmetijska nadzornišva, trgovinske zbornice, pokrajinske uprave, pokrajinske turistične ustanove itd.

DANES V BAZOVICI

Občni zbor zavarovalnice

Danes ob 16. uri bo v stranskih prostorih gostilne «Na pošti» v Bazovici 65. redni letni občni zbor zavarovalnice goveje živine, v katero so vključeni člani iz Bazovice, Padrič, Gropade in z Jezera.

Ta zavarovalnica, ki je bila ustanovljena leta 1899, šteje zdaj 162 članov, ki so zavarovali 496 glav goveje živine. Na dnevnem redu: Poročilo predsednika, poročilo tajnika, poročilo blagajnika, izvolitev odbora, ocenitev živine, sklepi in slučajnosti.

Zadrugi in njenim članom čestitamo in jim želimo obilo uspeha.

Pogled na dolino med Domjom in Boljuncem, kjer razlašča zemljišča za Industrijsko pristanišče

Važni uradi in ustanove v Trstu

Kmečka zveza	Ul. Geppa štev. 9 — tel. 35458
Zveza malih posestnikov	Ul. Geppa štev. 9 — tel. 35458
Pokrajinsko kmetijsko nadzornišvo (Ispettorato Provinciale dell'Agricoltura)	Ulica Ghega štev. 6 tel. 23927/38673
Ravnateljstvo za kmetijstvo in gozdarstvo (Direzione agricoltura e foreste)	Ul. Teatro Romano 17 tel. 37742
Zbornica za trgovino, industrijo in kmetijstvo (Camera di commercio, industria e agricoltura)	Ulica Borsa štev. 2 — tel. 35941
Deželni inšpektorat za gozdarstvo (Ispettorato ripartimentale delle foreste)	Ul. Monte S. Gabriele 35 — tel. 23155
Deželni komisariat za jusarska zemljišča (Commissariato regionale per gli usi civici)	Ul. Coroneo štev. 16 — tel. 61695
Pokrajinska vzajemna kmečka bolnišnica blagajna (Cassa mutua provinciale di malattia per i coltivatori diretti)	Salita Montanelli 3 — tel. 28389
Urad za združene kmetijske prispevke (Ufficio contributi unificati agricoltura)	Ul. Duca d'Aosta 12 — tel. 36992
Katastrski urad (Ufficio catasto fondiario)	Largo Panfili št. 2 — tel. 23932
Zemljišknjižni urad pri preturi (Ufficio tavolare presso la pretura)	Ul. Coroneo št. 16 — tel. 23496
Pokrajinski živinozdravnik (Veterinario provinciale)	Ul. Cadorna št. 17 — tel. 24996
Kmetijska zadruga	Ul. Foscolo štev. 1 — tel. 94386
Tržaška kreditna banka	Ul. Filzi 10 — tel. 38-101, 38-045

(Na strani II seznam iz Gorice)

Pristojne oblasti naj poskrbijo za pravično odkupno ceno mleka

Zivinoreja na Tržaškem je sorazmerno na obseg podeželja in pašnikov zelo razvita. Se posebej so naši zivinorejci v zadnjih desetih letih posvetili svojo največjo pozornost izboju za naše kraje najboljše goveje pasme, sivorjave alpske pasme. Hkrati pa so v nekaterih krajih popolnoma odpravili iz svojih hlevov bolno živino in zgradili sodobne, higien-ske hleve, ki so osnovni pogo-ji, da obdržijo zdravo živino.

Vsa ta skrb in vsi ti pogoji nudijo največja jamstva za do-bro in zdravo mleko. Žal pa že dalje časa ugotavljamo, da sta ves trud in vsa skrb naših zivinorejcev slabo poplačana. Cena mleka, ki jim jo nudijo tr-žaški grosisti, še zdaleč ne do-sega pridelovalnih stroškov. To dejstvo je bilo že svoj čas strokovno dokazano, zivinorejci in njihove stanovske ustanove stalno zahtevajo od pristojnih oblasti, naj podvzamejo ustre-zne zaščitne mere in naj dolo-čijo najnižjo odkupno ceno mleka pri zivinorejcu, v viši-ni, ki bo vsaj ustrezala pride-lovalnim stroškom. Do sedaj so bili vsi ti posegi pri oblasteh zaman.

Trst porabi okrog 450.000 kg mleka dnevno. Okrog 20 odstotkov dnevne potrošnje dobavljajo mestu naši okoliški zivino-rejci. Ostalo mleko pride pred-vsem iz Furlanije in iz beneške pokrajine, le mali del ga uvozijo iz Jugoslavije. Lansko jesen se je cena mleka v pro-daji na drobno povišala za 13 lir pri litru, in sicer od 87 na 100 lir liter. To povišanje so utemeljili s povišanjem cene mleka pri pridelovalcu. Po po-datkih tržaških grosistov, pla-čujejo sedaj mleko v Furlaniji in beneški pokrajini tudi po 65 lir liter v hlevu. Se pravi. Tej ceni je treba dodati še 2 liri pri litru za pobiranje mleka pri kmetih, 4 lire pri litru za hlajenje mleka v zbiralnih sre-diščih in 2 liri za prevoz iz zbiralnih središč v mesto. Po-temtakem naj bi mleko, ki ga grosisti dobavljajo podjetju SALPAT za pasterizacijo in po-bujenje v steklenice, stalo naj-manj 73 lir liter kot pride v Trst. To so sicer računi grosi-stov. Toda dejstvo ostane, da

plačujejo mleko pri kmetu v Furlaniji in beneški pokrajini po 65 lir liter.

Podjetje SALPAT, ki pobira mleko pri kmetih v naši oko-lici, pa jim ga plačuje po 60 lir liter, se pravi po 5 lir li-ter manj kot ga plačujejo kme-tom v krajih, ki so po več kot 100 km daleč od mesta. Tega dejstva bi se morale tukajšnje pristojne oblasti zavedati, če jim leži pri sreči usoda doma-če zivinoreje.

Zato bi morala biti cena mleka pri našem kmetu vsaj to-likšna, kakor je cene mleka pri

kmetu v beneški pokrajini ter vsota stroškov, ki jih grosisti imajo za pobiranje, hlajenje in prevoz mleka od tako daleč do Trsta. Če vse te stroške zdru-žimo in jih dodamo ceni nile-ka pri kmetu v beneški pokra-jini, potem bi morala SALPAT plačevati našim kmetom mleko najmanj po 73 lir liter in ne po 60 lir liter, kot jim ga se-daj plačuje. Tako bi se vsaj bolj približali, če ne dosegli popolnoma, proizvodnim stroškom, ki jih imajo naši zivino-rejci.

SLAVKO STOKA

PO VSEM OBMEJNEM PODROČJU NA GORIŠKEM

Cepljenje goveje živine proti slinavki

Ze nekaj let sem je navada, da v obmejnem pasu na Goriškem izvedejo preventivno cep-ljenje goveje živine proti slinavki in parklejkvi. Vsem je nam-reč še prav dobro v spominu, kako so morali pred dvema le-toma proti koncu zime za ne-kaj tednov prekiniti maloob-mejni osebni promet na tem področju prav zaradi te bole-zni, da se ne bi preveč razširi-la. Letos sicer ni nobenega pri-mera slinavke med živino v tej pokrajini, pač pa so javili več primerov v nekaterih občinah sosednje videmske pokrajine.

Pokrajinski zivinozdravnik dr. Germinetti je izdal potrebne u-krepe za preprečenje, da bi se bolezen ne raztegnila tudi na Goriško, in zlasti priporočila previdnost pri nakupu živine od zunaj ter njen pregled, da bi ne okužili tudi zdravih hlevov. Poleg tega pa je že pred nekaj tedni zaprosil pristojno mini-strstvo v Rimu, naj bi nakaza-lo potrebno količino cepiva brezplačno, za preventivno cep-ljenje živine vsaj v obmejnem pasu.

Ministrstvo je tej prošnji u-godilo in nakazalo 4500 doz ce-piva za cepljenje vse goveje živine, ki živi v obmejnem pa-su od Dobrej do preko Gorice tja do Dolenj in do reke Idrij-ce. Ta količina bi morala zado-

stovati in posamezni občinski zivinozdravniki so že začeli s cepljenjem živine na svojih področjih. Prihodnji teden bo-do s cepljenjem povečini zaklju-čili in morda bo ostalo še kaj dela le v doberdobski občini, kjer imajo več živine.

Ker je cepivo dalo minist-rstvo brezplačno, zivinorejci ne bodo imeli drugih stroškov kot da plačajo delo zivinozdravnika in njegovega pomagaca. Za zi-vinozdravnika je treba plačati po 200 lir za vsako glavo živi-ne, ki pride v poštev za ceplje-nje.

Tudi na jugoslovanski strani so v občinah Nova Gorica in Tolmin že podvzeli vse potreb-no za cepljenje goveje živine proti slinavki in so ga tudi že začeli izvajati. Tam imajo še več živine, saj računajo da bo-do samo v občini Nova Gorica morali cepiti okrog 5000 go-vedi in verjetno jih tudi na Tolminskem ni nič manj. Ko bo cepljenje na obeh straneh meje opravljeno, bo živina za šest mesecev in praktično za leto, imunizirana proti tej bo-lezni in ne bo nevarnosti, da bi morali zaradi nje začasno za-preti mejo in prekiniti malo-obmejni promet, ki je zlasti za Gorico postal že sestavni del njenega vsakdanjega življenja.

IVO MARINCIC

Kokoši ne nesejo pozimi

Kokoši pozimi navadno ne ne-sejo jajca, ker imajo premalo svetlobe in preslabo hrano. Pozimi manjka beljakovinske hrane in ker je dan kratek tudi svet-lobe. Svetloba oziroma trajanje dneva močno vpliva na nesnost. Kot v naših stanovanjih s po-mojno električne osvetlitve spre-minjamo noč v dan, tako tudi v sodobnem perutninarstvu z osvetlitvijo pospešimo nesnost kokoši.

Največ jajc znese kokoš te-daj, če ima dnevne svetlobe 14

Neža kokošim odpre rože

ur na dan. Ni važno, ali je to naravna ali električna svetloba. Oboje ima isti učinek. Če torej uvedemo v kurnico umetno svet-lobo in jo vključimo tako, da skupaj z naravno svetlobo traja 14 ur, bo kokoš nesla največ jajc. Poudarjamo pa, da to ni nasvet, ki bi ga lahko brez na-daljnega uporabljali. Podrobno naj se perutninarji o tem posve-tujejo z zadržanimi strokovnja-ki, kjer se pogovorijo tudi gle-de prodaje jajc in perutnine.

Nesnost je lastnost, ki jo ko-koši dobi od prednikov. Če ima-mo dve kokoši izmed katerih ena pod istimi pogoji znese več

Kmetijski odseki na sodiščih v Trstu, Gorici in Vidmu

Prizivno sodišče v Trstu:

Predsednik dr. Gaetano Mal-tese, predsednik odseka dr. Carmelo Palermo, svetniki: dr. Vitorio Geri, dr. Ciro Speran-deo, dr. Aldo Salis, dr. Ferruc-cio Zanetti, dr. Vincenzo For-mica, dr. Giuliano Malacrea; efektivni izvedenci: dr. Gino Rojatti, dr. Italo Aprilis, dr. Guido Poggi, dr. Antonio Franco.

Sodišče v Trstu:

Predsednik dr. Ruggero Fal-chi; sodnika dr. Stefano Ro-sano in dr. Mario Adelman-della Nave; efektivni izveden-ci: Renato Cernegai, geom. Paolo Benetti, Ugo Burba, dr.

Maria Hugues.

Sodišče v Gorici:

Predsednik dr. Carlo Stor-to; sodnika dr. Raoul Cenis-ti, dr. Raffaele Mancuso; efek-tivni izvedenci: geom. Remi-gio Bregant, geom. Sergio Gnot, izvedenec Guido Dob-biani, Francesco Feruglio.

Sodišče v Vidmu:

Predsednik dr. Mario Bo-schian; sodnika dr. Silvio Co-sta in dr. Guido Romano, e-fektivni izvedenci geom. San-te Persello, Caurio Colautti, dr. Fabio Morelli De Rossi, namestnik dr. Luigi De Blasio.

Zemljeknjižni oddelek

na tržaški preturi:

Dr. Venerio Trolis in dr. Sergio Serbo.

Sklad za obnovitev gostiln v Brdih

V naši vasi, ki je poleg druge-ga precej razkropljena na šte-vilne majhne zaselke, živi pri-bližno 800 prebivalcev.

Kljub temu pa imamo štiri gostilne, in sicer po eno na Bu-kovju, na Dvoru, blizu cerkve na Britofu in na Sovenci. Kot da bi to ne bilo dovolj, pa bi radi odprli pod cerkvo v ne-posredni bližini vaškega poko-pališča še eno. V vseh primer-ih gre za navadne podeželske gostilne, ki lahko za silo ustre-zajo krajevnim potrebom, ne morejo pa nuditi tudi turistom tistega, kar ti sedaj zahtevajo. Z izjemo gostilne na Dvoru ni nikjer dovolj parkirnega pro-stora za vozila.

Pokrajinska uprava v Gorici je skupaj s pokrajinsko usta-novo za turizem razpisala na-gradni natečaj za izboljšanje go-stinskih obratov v Brdih. V skladu za prispevke je poldrug milijon lir. To sicer ni mnogo, če bi se vsi gostilničarji lotili preurejevanja svojih lokalov.

Nekaj za naše gospodinje

Dva recepta za por

Por lahko pripravimo na več načinov: v solati, ocvrte-ga, v omaki, v juhi itd. Upora-bimo lahko le spodnji beli del, ne listov. Za pripravo v solati ne potrebujete posebnih re-ceptov. Za sedaj dve poroti juhi s krompirjem.

I.

Operi in razreži na re-zance dva debela pora. Razgrej za jabe surovega masla ali masti, prideni por in ga praži, da neko-liko zarumeni. Nato po-tresi nanj žlico moke in ga zalij z 1 litrom tople vode, osoli in kuhaj četrt ure. Posebej skuhaj v 1 litru vode 4 velike, na majhne kocke zrezane krompirje in skoraj sku-hane stres z vodo vred k poru ter vse skupaj pu-sti vreti še nekaj minut.

II.

(Por, dva krompirja, malo klobase ali svinjine, mast, sladkor, moka, kis ali paradižnikova mezza). Na masti zarumeni ko-šek sladkorja in ko se speni, prideni (oprane-ga) narezanega pora, ga ma-lo prepraži in duši do mehkega. Nato ga potresi z žlico moke, pusti zaru-meneti in zalij z kosno ali zelenjavno juho. V ju-ho lahko zakuhas na kocke narezanega krom-pirja. Prideni malo na kocke zrezane kuhane sv-injine ali klobase. Po oku-su odšavi s paradižniko-vo mezo ali s kisom.

POR

Por, ali luk (Ital. porro, lat. allium ampelogramum), bi morali biti večkrat na naših mizah. Vsebuje vitamine A, B1, B2 in C, ima odlične hranilne in zdra-vilne vrednosti. Posebno ugod-no vpliva na prebavila.

Znani sta dve obliki pora: poletni in zimski. Prvi ima svet-lozelene liste ter pozebe že pri -8 C, drugi ima temnozeleno liste in vzdrži pozimi na pro-tem. Vseč mu je rodovitna pe-sčena ali ilovnata zemlja, uspe-va pa le v globoko prerahljani zemlji. Februarja — marca ga v gnojnih sejemo na redko, da dobimo čvrste sadike. Por sa-dimo v 8-12 cm globoke jarkce. Presajamo lahko od maja do julija. Pozna saditev sledi zgod-njemu krompirju, grahu itd. O tem bomo še podrobneje pisa-li, kdor ga ni pridelal sam, ga lahko kupi na trgu.

Važni uradi in ustanove v Gorici

Kmečka zveza (Cofederterra provinciale)	Drevored 24. maja št. 1. tel. 3578
Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo (Ispettorato provinciale dell'agricoltura)	Ul. Duca d'Aosta št. 55 tel. 2864
Deželni gozdarski inšpektorat (Ispettorato ripartimentale delle foreste)	Ulica Montesanto št. 17 tel. 2248
Pokrajinski veterinar (Veterinario provinciale)	Trg Vittoria št. 26 — tel. 2932
Vzajemna kmečka bolniška blagajna (Cassa mutua prov. malattia colt. diretti)	Ulica Boccaccio št. 2 tel. 5342
Zbornica za industrijo, trgovino in kme-tijstvo (Camera di commercio, industria e agri-coltura)	Ulica Crispi št. 10. — tel. 3051/5666
Urad za združene kmetijske prispevke (Ufficio provinciale per i contributi agric. unificati)	Ulica Oberdan št. 4 — tel. 2831
Pokrajinsko združenje rejcev bikov in konzorcij (Associazione prov. allevatori e consorzio staz. taurina)	Ul. Duca d'Aosta št. 113 tel. 2536
Okrajni notarski arhiv (Archivio notarile distrettuale)	Ulica Garibaldi št. 20 tel. 2510
Zemljeknjižni urad na sodnji (Ufficio tavolare — Pretura)	M. N. Sauro št. 13/15 tel. 5573
Pokrajinski eksperimentalni kemično kme-tijski inštitut (Istituto chimico agrario sperimentale)	Ul. Duca d'Aosta št. 115 tel. 3173
Kmečka banka	Ulica Morelli št. 14 — tel. 2206

V BORŠTU, BOLJUNCU, RICMANJIH, MAČKOVLIJAH, TREBČAH, MEDJI VASI IN ŠEMPOLAJU

V kratkem začetek zanimivih večernih tečajev

Izvedeli smo, da se bodo v prihodnjih dneh, verjetno pred koncem tega meseca, začeli večerni tečaji za odrasle, in sicer v Borštu, Boljuncu, Ricmanjih, Mačkovljah, Trebčah, Medji vasi in Šempolaju. Tečaji, ki jih letos prvič prireja prosvetno ministrstvo, bodo v šolskih poslopih in jih bodo vodili učitelji, ki so se za to prijavili. Trajali bodo 50 dni po 15 ur na teden, to je vsak večer tri ure, ker bodo sobote in nedelje proste.

Predavatelji ne bodo vezani na točno določen program, tako da bodo imeli bolj prosto izbiro, upoštevajoč želje in potrebe slušateljev. Predavanja bodo poljudnega in praktičnega značaja, zanimiva in zelo koristna ter bodo zajemala slovenščino, italijanščino, računstvo, zgodovino, zemljepis, prirodopis itd. Učitelji ne bodo podajali snovi suhoparno, ampak bodo v glavnem obnavljali stvari, ki so se jih odrasli večinoma že učili, pa so jih pozabili, ali jih ne znajo koristno uporabljati v svojem vsakdanjem življenju.

Sole imajo na razpolago razna pomožna učila, radioaparate, kinoprojektore, gramofone in magnetofone, filme, diapozitive, gramofonske plošče itd. Vse to bodo učitelji lahko koristno uporabljali, da bodo ure večernih tečajev hitro minile, tečajniki pa se bodo marsikaj koristnega naučili, bodo obogatili svoje znanje in razširili svoje kulturno obzorje. To je v sedanjem času neobhodno potrebno ne samo za človeka, ki živi v mestu in dela v pisarni, ali v tovarni, ampak tudi za človeka, ki živi na deželi. Še bolj za človeka s podeželja, ki nima toliko možnosti, da bi izpopolnil svoje znanje in se obogatil s kulturno izobrazbo, kot človek, ki živi v mestu.

Zaradi tega bodo ti tečaji, ki so namenjeni odraslim, le na podeželju. To pobudo ministrstva za javno vzgojo toplo

pozdravljamo. Prepričano smo, da bodo naši ljudje v lepem številu obiskovali tečaje in da se bodo učitelji prizadevali, da bodo tečaji lepo uspeli. Za njihov trud jim bodo naši ljudje hvaležni, kakor zna biti hvaležen naš človek za najmanjšo uslugo.

a. b.

BARKOVLJE

V torek smo se v velikem številu poslovi od priljubljenega Pavla Pertota, ki je umrl, ko mu je bilo komaj 13 let. Pa veliček je bil zaradi svojega nagega in vedrega značaja vsem priljubljen. Bil je sicer bolehen, vendar so stari, sorodniki in vsi, ki so ga poznali in ljubili, upali, da bo ozdravel. Zato jih je njegova prerana smrt še bolj pretresla. To je pokazal tudi pogreb, katerega so se udeležili vsi barkovljanski otroci ter ogromna množica ne samo domačih ljudi, temveč tudi iz mesta in okoliških vasi, kjer Pertotov družino zelo poznajo.

Tako hudo prizadetim staršem in vsem sorodnikom naše iskreno sožalje, dragemu Pavelčku pa naj bo lahko domača gruda.

BORŠT

V Borštu so v petek praznovali svojega vaškega patrona sv. Antona, seveda v veseli družbi pri dobrem kozarcu domačega vina. Izbrali so se Toneti in Tončke iz vasi, pa tudi iz sosednjih krajev in marsikateri Tržičani, ki so zavohali dobre domače klobase. Posebnih prireditve ni bilo, razen notranje prireditve, ki so jih imele nune.

Izvedeli smo, da je podjetje «Cesia» prevzelo delo za ureditev ceste iz Boršta na Jezero, in sicer za prvi del. Za ta dela je na razpolago 9 milijonov lir. Z deli bodo začeli te dni.

V noči med torkom in sredo

je umrla 59-letna Kristina Zahar roj. Marc, ki si je pred dobrim mesecem zlomila nogo, ko je padla na domačem pragu. Odpeljali so jo v bolnišnico, kjer so ji nogo spravili v mavec, nato pa so jo spet pripeljali domov, toda nastale so komplikacije in ni bilo več rešene pomoči.

Drago pokojnico, ki smo jo v vasi vsi imeli radi, smo pokopali v četrti na domačem pokopališču, kamor jo je spremilo na zadnji poti veliko število ljudi. Pevski zbor je za slovo nekdanji pevki zapel nekaj žalostink med obredom v cerkvi in na pokopališču.

Naša Kristina je imela grenke dneve v svojem življenju, ker so fašisti preganjali njenežna moža, ki je bil obsojen od Posebnega sodišča in je trpel po zaporih ter internacijah. Naj ji bo lahka zemlja! Možu, hčerki in sinu ter ostalim sorodnikom naše globoko sožalje.

LONJER

V petek, 17. t. m. je Tone Malalan iz Lonjerja praznoval svoj 70. rojstni dan in god obenem. Tone, ki je po poklicu sodar, izhaja iz stare lonjerske družine. Zaposlen je bil pri raznih podjetjih, največ pa pri «Eso Standard», kjer je delal 22 let.

Naš Tone, ki je dober mož in skrben družinski oče, je tudi zaveden delavec in Slovenec.

Kot takega ga vsi Lonjeri zelo cenimo. Leta 1920 je bil med ustanovitelji in odborniki domačega «Ljudskega odra». Tudi danes se še vedno zanima za vsa vprašanja, ki se tičejo našega narodnega obstoja in socialnega napredka. Ob lepem življenjskem jubileju mu od srca želimo, da bi v krogu svoje družine in svojih prijateljev živel še dolgo vrsto let čil in zdrav.

Lepa priznanja in nagrade najboljšim kmetovalcem

Številni kmetovalci s Tržaškega, pa tudi nekateri z Goriškega, so lani dobili lepa priznanja, odlikovanja in nagrade za svoje delo. Objavljamo ta častni seznam z željo, da bi se letos še povečal z novimi imeni.

NA NAGRADNEM TEČAJU ZA IZBOLJŠANJE KMETIJSTVA

V Trstu:

Franc Kodrič, Valentin Svab, Ivan Vertovec, Roman Kobec, Ermenegildo Olenič, Ivan Regent.

V Gorici:

Alojz Bužinel, Josip Komijanc, Marčel Humar, Anton Pintar, Aleksander Klanjšček in Silvester Primožič.

NA VINSKIH RAZSTAVAH

V MILJAH: Vladimir Eler, Josip Škerjanc, Anton Škerjanc, Luigi Bartolin, Peter Krevatin, Atilij

Dodič, Mario Lenardon, Natale Tremul.

V CAMPORAH: Karel Belič, Josip Škerjanc, Alojz Bartolini, Mario Grahonja, Ruggero Benci, Ermenegildo Fontanot, Arturo Furlan.

V NABREZINI: Lambert Pertot, Josip Marušič, Avgust Radetič, Alojz Lupinc, Franc Semec, Rado Kosmina, Alojz Merkuža, Mirko Radović, Franc Legiša, Just Terčon, Mirko Brišček, Karlo Doljak, Venceslav Legiša, Hilarij Zidarič, Avgust Caharija, Ludvik Pipan.

V DOLINI: Karmelo Maver, Josip Kuret, Albin Zerjul, Josip Svetina, Josip Vodopivec, Josip Kocijancič, Ivan Zerjal, Jakob Zerjal, Josip Steržaj, Andrej Hrvat, Oskar Svava, Anton Tul.

V PEPNU: Alfonz Guštin, Staniko Ravbar, Josip Bizjak, Alojz Milčič, Anton Guštin, Marija Guštin, Franc Guštin, Josip Skamperle, Anton Skabar.

Kmečki koledarček

V prihodnjih tednih so na vrsti naslednja dela.

NA NJIVE trosimo gnoj in umetna gnojila ter orjemo in pripravljamo zemljo za prihodnjo setev.

NA VRTU pognojimo zemljo in jo dobro prekopljemo. V tople grede nasejemo kodrasto solato rezivko, rano glavato solato, v zavetno lego špinado, peteršilj, korenček in sadimo česen ter čebulček. Nato na prostem sejemo red-

Če je februarja tepo, bo celo leto grdo.

kvice, solato rezivko, zeleno, v toplo grede presajamo glavato solato, zelje, paradižnike, melancane in papriko.

V VINOGRADU IN SADOV. NJAKU obrezujemo trte, obrežemo in očistimo starejša drevesca, v zavetnih legah sejemo zgodnje vrste graha, pospešimo globoko kopanje zemlje in jam za nove nasade.

V KLETI zažveplamo prazne in bolj prazne vinske so-

de ter očistimo belo vino ter ga pretočimo.

Cvetličarji se morajo zavedati, da je zdaj najbolj primeren čas za pripravo zelnjisc, na katerih bodo sadili čebulnice (gladiole, tulipane itd.). Zemljo je treba globoko prekopati in jo dobro pognojiti s hlevskim gnojem od 70 do 100 stotov na ha).

OPOZORILO

Tržaško županstvo opozarja, da mora biti do 15. februarja zaključena akcija za zatiranje in uničenje borovega preleca, ki je po zakonu obvezna.

Za zatiranje borovega preleca odgovarjajo zasebni lastniki gozdov, ali upravičenci jurskih zemlji.

OSMICE

PEPI FURLAN

Boršt št. 44

AVGUST RADETIČ

Medja vas št. 10

Da ne bi pozabili

Od 1. do 29. februarja je treba napraviti prijave za vzajemno kmečko bolniško blagajno.

Do 18. februarja je treba plačati prvi obrok davkov.

Do 31. januarja morate plačati radijsko naročnino.

Prispevki za kmetijstvo

Pokrajinsko kmetijsko nadzornišvo v Trstu sporoča, da se sprejema prošnje za dodelitev prispevkov za nakup semenskega krompirja, trtnih in sadnih sadik česnje, man. deljni, orehi, marelice, hruške in češnje.

Do 31. januarja se živinorejci lahko prijavijo k natečaju za izbor nje in ureditev hlevov, za kar sta na razpolago dva milijona lir.

Pet mesecev po neurju...

Kmalu bo že pet mesecev, odkar je hudo neurje v noči 4. septembra povzročilo veliko škodo kmetom z miljskega in dolinskega področja ter vrtarjem na Kolonkovcu. Približno 800 kmetov je prijavilo škodo za skupno 220 milijonov lir. Voda je nekaterim kmetom popolnoma opustošila vinograde in njive, kamor je nanekla kupe in kupe kamenja, ki jih ne bodo mogli odstraniti, drugim pa je odnesla plodno zemljo ter pridelek iz štramb.

Do sedaj niso prizadeti kmetje dobili še nobene od-

škodnine za škodo v vinogradih in njivah. Občinski podporni ustanovi v Miljah in Dolini sta sicer dodelili nekaj podpore najbolj prizadetim, toda na prijave prizadetih kmetov, ki jih je zbralo kmetijsko nadzorništvo, ni še nobenega odgovora.

ŠEMPOLAJ

Če ima vsaka hiša svojo smetišnico in svoje smetišče (gnojišče), je danes potrebno, da ima vsaka vas določen kraj za neuporabne odpadke. Teh je povsod dosti. Poglejte na našo «grizo», ki smo si jo vaščani brez vsakršnega predhodnega sporazuma izbrali za odpadke. Zbirališče naših odpadkov je obstezi v vas, nekaj korakov od vaše poti. Torej pred — nosom, ki se mu to upira, zlasti v poletni dobi. Opozorjamo na to občino in prosimo, da to prepreči.

Pred božičnimi prazniki se je zaključil tritedenski večerni tečaj, za cvetličarstvo, ki ga je obiskovalo 25 slušateljic, med temi nekaj moških. Takšni tečaji so koristni, le da velja tudi zanje, kar velja za vrt: ta služi želodcu in očesu. Tako naj bi bilo tudi s cvetličarstvom in tako priporočila tudi kmetijska oblast. V koliko so ti tečaji s tem v skladu?

Ob nedeljah in praznikih ima naša gostilna Gruden polno gostov. Udobni prostori, dobra postrežba. Razen okusne hrane dobijo tudi pristno domače vino, kar je danes v našem podeželskem gostinstvu redkost.

SALEŽ

Saj smo že poročali, da se ukvarjamo tudi z zelenjadarstvom in poljskim cvetličarstvom, seveda v skromnem obsegu. Tudi smo izrazili željo, da bi želeli v tem vsaj nekaj pouka. Doslej nismo uspeli. Ne more pa si razlagati, kako bi šlo za vzgojo cvetic v olepševalne namene. A kmetijska oblast priporoča cvetličarstvo v gospodarske namene. Takšen tečaj bi mi želeli. Čitali smo o ustanovitvi centra za švicarsko pasmo v Gročani. Ta ukrep je zelo spodbuden in za-

služi, da bi ga posnemali. Ni se z živinorejo precej ukvarjamo in je naša živina, kot je pokazala kontrola, zdrava. Takšen center nudi, kot čitamo, prednosti, ki se zanje velja zavzeti. Ze sama možnost, da bi mogli zveže mleko po centru kontroliranih krav vnovčiti je upoštevanja vredna. Sej gre to mleko po višji ceni. Menimo, da bi bil naš okoliš za takšen center zelo primeren. Potrebno bi bilo, da bi se živinorejci o tem temeljito pogovorili.

To je nasvet tverdke

PHILIPS

več vrednosti vašemu denarju

gospodinjstvi stroji-radio-TV

KNEZ VALTER NABREŽINA

Tel. 20-123 Za izvoz poseben popust

Dobra letina oljk v Italiji

Pridelek oljk je bil letos, pravzaprav lansko jesen, zelo dober. To je zelo ugoden znak, saj je bil pridelek v letu 1962 zelo pičel po vsej državi. Medtem ko so v letih 1960 in 1961 pridelali nekaj manj kot 4 milijone ton oliv, so jih predlanskim pridelali manj kot 3 milijone ton. Zato so morali uvoziti veliko količino olja, da so krili potrebe. Uvoz je znašal v prvih mesecih 1963 kar 50 milijard lir, medtem ko so izdali leto prej za uvoz oljčnega olja samo 2 milijardi lir. Relativno vzeto se je torej najbolj povečal odstotek prav pri uvozu olja.

Letos so torej perspektive ugodne. Po izjavah ministra Medicija bo znašal pridelek celo nad 4 milijone stotov olja. Če se upošteva, da je v zalogah 350.000 stotov olja, bodo krite vse potrebe na tem področju. Toda olje bo letos tudi boljše, kot je bilo lani. Skoraj povsod vsebuje olje manj kisline kot znaša povprečje za zadnja leta. Kot primerjava za ugodnejšo letino nam lahko služi pridelek v Toskani, ki bo znašal letos 300.000 stotov izvršnega

olja nasproti 210.000 stotom predlanskim.

V raznih krajih, zlasti pa v Severni in Srednji Italiji, pa so nastale težave pri najemanju delovne sile za obiranje oljk. Delovna sila ni le dražja, marveč tudi vedno bolj redka zaradi splošnega pojava zapuščenja zemlje in preseljevanja v mesta, t. j. tako imenovane urbanizacije. Zaradi tega so si omislili nekatere tehnične pripomočke, da bi olajšali obiranje. Med drugim so začeli uporabljati mehanične obirale, ki so podobni sesalcem za prah. Toda doslej se ti obiralci niso posebno izkazali. V Toskani so začeli tudi uporabljati neke vrste plah, ki jih raztegajo pod krošnjo oljk, nakar klati-

jo oljke z vej s proti. Ker pa se oljke ne ločijo rade od pecljev, so začeli vbrizgavati v veje neke vrste hormonov, tako da so peclji bolj krhki in se oljka lažje loči od vej. Tega so se navadili od Američanov, ki sploh radi uporabljajo kemična sredstva tudi takrat, ko niso na mestu. Seveda pa je vprašanje delovne sile v kmetijstvu splošna zadeva, ker je primanjkuje v raznih panogah. Delovno silo na deželi bodo ohranili le, če se bo proizvodnost v kmetijstvu izboljšala in če se bodo s tem približale mezde kmetijskih delavcev meddam industrijskih delavcev; oziroma če se bodo izboljšali dohodki številnih malih posestnikov.

Razgovor z novim tajnikom Kmečke zveze v Trstu

V četrtek, 9. januarja, je bila seja izvršnega odbora Kmečke zveze, ki je razpravljala o nekaterih organizacijskih in najbolj važnih problemih tukajšnjega kmetijstva. Na tej seji so člani odbora tudi sklenili, da se za novega upravnega tajnika KZ sprejme Lucijan Volk. Dosedanji upravni tajnik inž. Josip Pečenko ni namreč mogel več izvrševati te naloge, ker je preobremenjen z drugim delom.

Te dni smo novega tajnika KZ obiskali na njegovem delovnem mestu, da bi se malo z njim pogovorili. Naši smo ga v pogovoru s tajnikom ZMP Mariom Grbcem, nekaterimi občinskimi svetovalci, ki se zanimajo za vprašanje razlastitve zemljišč, in z nekim vrtinarjem s Kolonkovca. Tako je šel naš namen za pogovor skoraj po vodi, skupni pogovor pa je bil še bolj zanimiv. Izkoristili smo ugoden trenutek za dve besedi.

«Kako je z novim delom?»

«Skupno s tajnikom ZMP, ki dobro pozna naše kmete in njihove probleme, se predvsem zanimava za splošna vprašanja in osebne zadeve, ki sproti prihajajo na dan. Medtem se spoznavam z ustrojem KZ, da bi se organizacija okrepila. Skoda, da se je te dni inž. Pečenko ponesrečil. Vsi mu želimo, da bi čimprej okreval, tudi zaradi tega, ker nam bo lahko še pomagal. Na dnevnem redu sta zdaj vprašanji razlaščenja zemljišč za Industrijsko pristanišče in pravične odkupne cene mleka. Našim članom, ki so prizadeti zaradi razlastitve in ki prihajajo sem za nasvete, nudimo vso pomoč. Medtem sta tajništvi KZ in ZMP posredovali na raznih mestih, da bi

se sploh vprašanje dosedanje ga načina razlaščenja pravično rešilo.

«Kakšni so načrti za prihodnje delo?»

«Ne bi rad že govoril o načrtih, ki jih je treba dobro pripraviti in za katere je treba dobiti sodelavce. Vprašanj je nešteto. Razen tega ima vsak kmet nekaj, ki ga teži. Bolj te stvari spoznavam, bolj prihajam do ugotovitve, da zahtevajo široko in enotno akcijo, za katero mora dati pobude močna organizacija. Kmečka zveza, ki je bila ustanovljena leta 1950 se je od tedaj močno uveljavila, tako med našimi kmeti, kakor tudi pri oblasteh in raznih drugih ustanovah, s katerimi ima opravka. Njeno delovanje pa je treba še bolj okrepiti in razširiti. V kratkem bomo priredili sestanke po vaseh, mislim, pa moramo tudi na sklicanje občnega zbora».

a. b.

Umetno osemenjevanje

S. 1. X. 1963 je bila na Tržaškem preurejena služba za umetno osemenjevanje tako, da lahko nudi rejcem najboljše jamstvo za dosego dobrega uspeha.

Za izvedbo umetne oploditve telefonirajte vsak dan, razen praznikov, na številki 23-9-27 in 38-6-73 od 8. do 13.30 ure.

Osemenjevanje bo izvedel poverjeni živozdravnik. Še isti dan po 14. uri.

Ob nedeljah in praznikih se osemenjevanje ne bo vršilo. Zaradi te prekinitve vzrejišče ne bo trpelo nobene škode, kajti čas za osemenitev goveda traja 36 ur. Samo v izrednih primerih in če bi želeli, da bi se osemenitev izvršila v dnevu pred praznikom, lahko živozdravnik telefonirajo na številko 95-8-21.

Ob tej priliki se nam zdi primerno, da živozdravce opozorimo na prednost umetnega osemenjevanja:

1. Predhodno živozdravnik govedo pregleda in obvesti živozdravca o zdravstvenem stanju krave.

2. Živozdravcu je s tem dana možnost, da pravočasno z zdravljenjem odpravi vzroke jaločnosti živine, kar je gotovo velike gospodarske važnosti.

3. Osemenjevanje se izvrši z najboljšim osemenjevalnim materialom, ki izhaja od dobrih nadzorovanih bikov, kar zagotavlja kvalitativno potomstvo, tako v vzrejnem kot v proizvodnem smislu.

Iz zgornjega izhaja, da bo imel živozdravec občutne gospodarske koristi. Pri njegovi živini se bo vedno manj pojavljala jaločnost; največja njegova korist pa bo, da bo imel vedno boljše živino in s tem seveda boljši razvoj in boljše proizvodnjo.

Končno gre poudariti, da z umetnim osemenjevanjem rejec pridobi na času, ker mu ni treba gnati goveda do plemenilne postaje in s tem se tudi izogne neprimernosti in nevarnostim, ki nastajajo zaradi naraščajočega cestnega prometa.

Obvestila

Vsako prvo in tretjo soboto v mesecu je od 9. do 10. ure na sedežu kmetijskega nadzorništv v Trstu na razpolago kmetom in košerjem specializirani veterinar zooprofilaktičnega zavoda iz Vidma za diagnozo in nasvete glede bolezni perutnine.

...

Tajništvi KZ in ZMP vabita kmete, ki so prijavi pridelek vina, naj pridejo po zadevna potrdila med uradnimi urami na sedež v Ul. Geppa 9.

...

Dovolastniki naj napravijo uvozno dovoljenje za svoje prideleke, ki jih imajo na posestvih onstran meje.

Zelo važno opozorilo razlaščenim kmetom

Kmetje in lastnike zemljišč iz Boljunca, Doline, Boršta, Stramarja itd., katerih imena smo objavili v našem listu v nedeljo, 15. decembra in v nedeljo, 22. decembra, ker jim bodo razlastili zemljišča za Industrijsko pristanišče, opozarjamo, da imajo po zakonu pravico do pritožbe na sodišču.

Ne zamudite roka in edine možnosti, da branite svoje interese. Rok zapade 30 dni od prejema dekreta.

Obrnite se takoj na tajništvo Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov v Ulici Geppa 9 za potrebne nasvete.

Ne nasedajte prigovarjanjem in raznim govoricam.

Uporabite zakonito sredstvo za zaščito svojih interesov, dokler je še čas.

HRANILNA VREDNOST KRME

Dobro je, da vsak živozdravec ve, kaj pravzaprav vsaka žival izkoristi pri posameznem obroku in kaj pri tem ostane neizkoriščenega. Če bi podrobno analizirali vsak krmni obrok, bi videli, da je sestavljen iz večjih ali manjših odstotkov beljakovin, ogljikovih hidratov, maščob, vitaminov in raznih mineralnih snovi. Če bi živalski organizem izkoristil vse snovi v krmnem obroku, bi gotovo začela le polovica dosedanje hrane za življenje, delo in proizvodnjo. V resnici pa vsak posamezen organizem izkoristi le del tega, kar se mu nudi. Ostalo izloči kot blato, kar pozneje uporabljamo za gnojenje naših njiv in travnikov. Danes vemo, koliko od vsake krme posamezna žival izkoristi in koliko izloči z blatom. Zato pravimo, da ima kg te in te krme toliko g prebavljivih beljakovin, toliko g prebavljivih ogljikovih hidratov, maščob itd. Ostalo, kar žival ne izkoristi, oziroma ne more izkoristiti, pa niti ne smemo jemati v poštev. Hranilne snovi, katere vsebuje posamezen krmni obrok, so vredne le toliko, v kolikor so prebavljive, oziroma v kolikor jih živalski organizem asimilira in v tem se tudi izraža njihova hranilna vrednost.

Na splošno lahko rečemo, da ima grobo seno majhno krmno vrednost, dočim ima večjo hranilno vrednost seno, odnosno detelja, ki je bila ko-

šena v začetku cvetenja. Med močnimi krmili pa imajo večjo hranilno vrednost ovsena in lanena moka itd. Krmna vrednost nekega hranila se izraža predvsem v njegovi zmoglosti, da se spremeni v meso, mleko, jajca itd.

Da se prebavljivi deli krme lahko asimilirajo, oziroma izkoristijo, je nujno, da obstaja med njimi neko sorazmerje, oziroma, da ni v krmnem obroku premalo enega in preveč drugega. Krmni obrok ni popoln, če ima na pr. dosti ogljikovih hidratov in malo beljakovin ali pa obratno. Mora vsebovati vsega v pravilnem sorazmerju. Žival bi lahko s pretežno beljakovinsko krmo živila in proizvajala, s pretežno škrobno pa samo do določene mere. Organizem mora dobiti v vsakem krmnem obroku določen odst. beljakovin, ki nadomeščajo izrabljene celice ali pa, ki se spremenijo v meso, mleko, jajca itd. Beljakovine se lahko izpremenijo v ogljikove hidrate, a obratno se ne more dogajati. Zato bomo dali v krmni obrok samo toliko beljakovin, kolikor jih je potrebnih za življenje in proizvodnjo. Živalska krma z visokim odstotkom beljakovin je namreč zelo draga in to morajo naši kmetovalci upoštevati. Imenujemo hranilno sorazmerje odnos med odstotkom prebavljivih beljakovin na eni strani ter vsoto odstotkov nedušenih prebavljivih snovi, prisotnih v krmnem o-

broku na drugi strani. To sorazmerje pa lahko izrazimo na sledeči način:

H. S. (hranilno sorazmerje) = $\frac{\text{Ogljikovi hidrati} + \text{prebavljiva vlakna} + (\text{maščobe} \times 2,25)}{\text{prebavljive beljakovine}}$

Maščobe moramo množiti z 2,25, ker je energetska moč maščobe 2,25-krat večja od ostalih hranilnih snovi.

Kadar je vsota takega računa nižja od 6 (5... 4...) pravimo, da je hranilno sorazmerje v krmnem obroku ozko (vsebuje veliko prebavljivih beljakovin v primerjavi z drugimi hranilnimi snovmi), kadar je višja od 6 (7... 9... 11... 40) pravimo, da je hranilno sorazmerje v obroku široko (vsebuje zelo malo prebavljivih beljakovin, a veliko ogljikovih hidratov in maščob).

N. pr.: 100 kg pšeničnih otrobov je takole sestavljenih:

prebavljive beljakovine . . . 11 kg
prebavljive maščobe . . . 3,2 kg
prebavljivi ogljikovi hidrati . . . 42,3 kg

$42,3 + (3,2 \times 2,25) = 44$

100 kg pšenične slame je takole sestavljenih:

prebavljive beljakovine . . . 0,7 kg

prebavljivi ogljikovi hidrati . . . 32,1 kg
prebavljive maščobe . . . 0,1 kg

$32,1 + (0,1 \times 2,25) = 32,25$
 $H.S. = \frac{32,25}{0,7} = 47$

Iz tega sledi, da je slama v primerjavi z otrobi zelo revna z beljakovinami in da ima prav zaradi tega zelo široko hranilno sorazmerje, dočim se dogaja obratno pri pšeničnih otrobih.

Imajo zelo ozko hranilno sorazmerje naslednja krmila:

otrobi zemeljskih oreškov H.S. = 1
detelja košena v začetku cvetenja H.S. = 2
bobova moka H.S. = 2,4
deteljino seno H.S. = 3,8
pšenični otrobi H.S. = 4,4

Imajo srednje hranilno sorazmerje sledeča krmila:

detelja košena po cvetenju H.S. = 6
ovsena moka H.S. = 6,7
pleve detelje H.S. = 6,8

Imajo široko hranilno sorazmerje:

koruzna moka H.S. = 10,9
pesa H.S. = 11,2
pitnik (zeleno koruzno

steblovje) H.S. = 14,2
pšenične pleve H.S. = 24,5
pšenična slama H.S. = 47

V zvezi s tem lahko rečemo, da imajo močna krmila ozko ali pa tudi široko hranilno sorazmerje. Odvisno je pač od odstotka prebavljivih beljakovin v krmi. Zato bomo močna krmila z ozkim hranilnim sorazmerjem uporabljali za mlado živino, za krave mlekarice in pa breje, za kokoši, jajčarice itd. Obratno močna krmila s širokim hranilnim sorazmerjem pa bomo uporabljali za delovno živino in pa za tisto, ki jo redimo za zakol. Na isti način kot z močnimi krmili se bomo ravnali z ostalimi, zlasti s senom in deteljo.

Iz vsega tega sledi, da moramo znati razlikovati hranilno vrednost nekega krmila od hranilnega sorazmerja. Hranilna vrednost ima en pomen, hranilno sorazmerje pa drugi. S poznanjem enega in drugega lahko pripravljamo obroke z raznimi krmnimi mešanici kot je pač potreba.

Naši živozdravci bi morali take stvari zelo dobro poznati, da bi živino v hlevu pravilno krmili in tudi pametno izkoriščali zalogo krme, ki jo imajo na sklednju (seno, detelja, slama itd.), v kleti (korenje, repa, pesa itd.) ali pa v skladišču (močna krmila).

Dr. D. R.

